

Valls de neu

Quan arriba l'hivern, les comarques al nord del país es converteixen en llocs idonis per a gaudir-hi de l'esquí. Paisatges de summa bellesa, viles i pobles encantadors i una infraestructura com més va més moderna atrauen cada any turistes i practicants dels esports d'hivern.

El ventall de possibilitats de comarques com la Cerdanya i el Ripollès son prou àmplies: excursionisme pels corriols del bosc, escalada, ala de pendent; esquí a Núria, la Molina, la Masella i Vallter 2000; espeleologia, natació, tennis, botxes, tir al plat, tir amb arc, caça i pesca, bicicleta de muntanya i equitació configuren una diversitat en renovació i modernització constants, sense perdre els elements característics que donen identitat a les comarques.

La Cerdanya i el Ripollès estan adossades al vessant meridional del Pirineu; és a dir que són comarques assolellades. A més dels atractius naturals, tant a la Cerdanya com al Ripollès, s'hi celebren tot de festes i fires tradicionals, com la de la Llana i la del Casament a Pagès (Ripoll); el concurs de gossos d'atura (Vall de Ribes); la Tria de Mulats (Espinavell), o la festa del Llac i la Fira de la Cerdanya (Puigcerdà). També hi ha aplecs als santuaris de Núria, al Guilar, a Santa Magdalena, i a Montgrony, entre altres.

Cerdanya, passió per la natura. La Cerdanya és una comarca amb molta personalitat, que li ve de l'amplíssima i lluminosa plana elevada, d'origen tectònic, per la qual discorre la capçalera del Segre, en plena zona axial pirinenca, flanquejada de cadenes muntanyoses, entre elles la del Cadí i la del Moixeró. Aquesta comarca, orientada d'est a oest, té un clima

sec i assolellat. L'accés a la Cerdanya s'ha fet tradicionalment pel Ripollès i la collada de Toses. L'obertura, l'any 1984, del túnel que travessa el Moixeró, i mal anomenat del Cadí, permet d'arribar-hi, més fàcilment, des del Berguedà. Pel que fa a transports públics, el ferrocarril Puigcerdà-Barcelona arriba fins a la Tor de Querol, on enllaça amb la xarxa ferroviària francesa. Tots aquests recursos n'han fet un lloc de segona residència i un centre del turisme modern. La Cerdanya és una regió natural, partida en 1659, pel Tractat dels Pirineus, entre França i Espanya. La capital, Puigcerdà, aixecada sobre una àmplia terrassa que domina el Segre, és un centre comercial i de serveis molt vital. Al barri antic hi ha monuments interessants com l'església gòtica de Sant Domènec, el campanar gòtic de la desapareguda església de Santa Maria, la Plaça Major porxada, casals senyoriais, etc.

La Molina, pionera de l'esquí. La Cerdanya és la comarca amb més estacions d'esquí:

13. La més antiga és la de la Molina, que l'any passat celebrà el cinquantè aniversari de la instal·lació del primer telesquí del país. Organitzà les primeres competicions oficials l'any 1911, i en 1925 hi era inaugurat un refugi del Centre Excursionista de Catalunya, pioner de l'esquí català. La Molina, situada a 2.537 m d'altitud, és un dels complexos hivernals més importants del país, en constant modernització. Té 9 quilòmetres de pistes, amb un aprofitament de 500 ha de superfície nevada; 19 remuntadors donen suport logístic a 6 pistes verdes, 7 de blaves, 11 de vermelles i 3 de negres. Compta amb una bona gamma d'allotjaments i amb tots els serveis necessaris; a més té venda de tiquets informatitzada, club social, pista de trineus, 8 quilòmetres d'esquí nòrdic, trampolins de salt i pistes de competició. Com a novetat, la regulació del consum d'aigua a la part alta serà facilitada per la construcció d'un nou llac, emplaçat al Cap de la Comella, a 2.040 m i amb una capacitat de 7000 m³. La nova línia d'alta tensió té els cables soterrats a fi de no alterar el paisatge. Per

aquesta raó també han rehabilitat tota l'àrea afectada per les obres de l'estiu passat, amb 4,5 hectàrees de gespa i 40.000 arbres d'espècies autòctones. Principals avantatges d'aquesta estació d'esquí? El seu caràcter familiar i que és la més a prop de les grans ciutats catalanes. Les instal·lacions s'estenen pels vessants nord i est del Puigllançada i de la Tossa d'Alp (cotes de 2.465 a 1.590 m).

La Masella, la modernitat. Al vessant nord de la Tossa d'Alp hi ha l'estació d'esquí de la Masella, voltada dels municipis d'Alp, Das i Urús, amb un 80% de pistes entre frondosos boscos de pi, amb neu d'excel·lent qualitat i molt bona infraestructura de serveis, hotels i apartaments, i *après-ski* variat per a la diversió i comoditat de tot visitant. La cota mínima és de 1.600 m i la màxima de 2.525 m, amb un desnivell esquiable de 935 m. Disposa de 42 pistes bàsiques i de 46 variants i enllaços ben traçades i lligades entre elles i amb poca densitat d'esquiadors; 10 remuntadors cobreixen les neces-

Les estacions de la Molina (dalt, a la pàgina anterior), i de la Vall de Núria són pioneres de l'esquí al nostre país. La conservació de la identitat s'hi combina amb una constant modernització.

Camprodon és un dels punts d'especial interès de la comarca del Ripollès. A més de la seva treballada personalitat, aquest poble és d'una gran atracció gastronòmica mercès als embotits i les galetes.

sitats de 6 pistes verdes, 12 de blaves, 17 de vermelles i 11 de negres; a més hi ha una àrea esquiable no preparada per les màquines i un extens "forapista". Com a novetats d'enguany, tenim un sistema informàtic d'expedició de tiquets amb targetes Visa, Master i 6000. A més, aquesta temporada comença la promoció de cap de setmana, que inclou, a peu de pista, *forfait*, material d'esquí i escola d'esquí. L'accés a la Masella és immillorable, car es troba a 10 quilòmetres de la boca nord del Túnel del Cadí.

La Cerdanya, a part l'esquí, és una comarca que invita a l'excursionisme. Al sud hi ha el sector nord-est del Parc Natural del Cadí-Moixeró, que té un bon nombre de refugis com a punt de partida a les ascensions als cims més alts i a esplèndids punts d'escalada, com els d'Inglà; el Pla de les Esposes o el Cortal d'en Vidal, als vessants de la serra del Moixeró; o el Cèsar A. Torras, a l'obaga del bell Prat d'Aguiló, sota la serra del Cadí. La porta d'entrada al parc del Cadí-Moixeró des de la Cerdanya és la bonica població de Bellver, que posseeix torres i muralles i una església gòtica. L'art romànic és present en un seguit de parròquies que depenen de Bellver, com les de Talló, Bor, Coborriu, Tallendre i Santa Eugènia de Nerellà.

Des de Martinet, a la dreta del Segre, poble conegut per la seva tradició gastronòmica i per la pesca de la truita, s'arriba per pistes forestals que travessen la vall del riu d'Arànsers fins al circ lacustre dels estanys de la Pera, dominats pels grans cims que separen la Cerdanya d'Andorra, amb els refugis de Cap de Rec, Prat Miró i dels estanys de la Pera.

Ripollès, història i tradició. A l'est de la Cerdanya hi ha la magnífica comarca del Ripollès. Un seguit de cims de gairebé 3.000 m, presidits pel Puigmal, dominen la capçalera del Ter, dividida en les dues grans valls de

Camprodon i de Ribes, que configuren un grandios paisatge de muntanya. L'accés més senzill és per la carretera N-152 cap a Puigcerdà, que a Ripoll entronca amb la C-151, de Ripoll a Camprodon, la qual arriba al Coll d'Ares per Molló. Un altre mitjà és el ferrocarril de Barcelona a Puigcerdà, que passa per Ripoll i enllaça a Ribes de Freser amb el cremallera de Núria.

El patrimoni artístic del Ripollès, i sobretot de Ripoll, és excepcional. Aquesta vila, en la confluència del Ter i del Freser, amb un monestir fundat devers el 879, fou important en el repoblament de la Catalunya Vella i centre d'un gran esplendor cultural. L'església conté una magnífica portalada esculpida, una de les millors mostres de l'escultura romànica a Catalunya. Ter amunt, seguint la carretera comarcal 151, hi ha la vila de Sant Joan de les Abadesses, on en 885 s'aixecà un important monestir benedictí, que conserva una notable església romànica del segle XII. Una excursió lateral interessant és la que porta a Ogassa i Surroca, amb dues esglésies romàniques sota el Taga i la Serra Cavallera. Seguint igualment el curs del Ter, ens endinsem per la Vall de Camprodon, formada essencialment per l'alta vall del Ter i per la vall afluent de Molló, solcada pel Ritort. Aquests dos rius s'uneixen a la vila de Camprodon, bella població voltada d'un paisatge esponerós i sedant i fonts abundants, amb notables monuments medievals i una bella eixampla formada a tombant de segle, amb torres de caire modernista, testimoni de la funció residencial que ha tingut d'aleshores ençà.

Vallter 2000, la temporada més llarga. Als vessants del puig de Bastiments i del Gra de Fajol hi ha la moderna estació d'esquí alpí Vallter 2000, amb cotes que van de 1.990 m a 2.550 m d'altitud i un desnivell de 560 m. És l'estació més oriental de Catalunya, a prop de la costa mediterrània, però dominada per cims de gran alçada com el Puigmal. En els dies clars, els esquiadors poden veure a l'horitzó el cap de Creus i el golf de Roses. L'orientació cap a llevant i la influència de la Mediterrània són contrarestades per la proximitat dels grans cims pirinencs; tot això assegura una temporada d'esquí més llarga. Disposa de 2 pistes verdes, 3 de blaves, 4 de vermelles i 2 negres, amb 8 remuntadors. És la pista idònia per als qui tenen pocs dies per a esquiar i volen aprofitar-los al màxim. Excursionisme, *après-ski*, allotjament per a totes les butxaques, un ampli ventall de serveis per a l'esquiador expert i novell, neu artificial i pista de competició d'eslàlom especial. A més, els escarpats vessants de migdia del Gra de Fajol, són idonis per a l'escalada.

Des de Camprodon hi ha dues rutes també in-

teressants. La primera ens porta a Baget, que conserva una església romànica amb una famosa talla del segle XII dita la Majestat de Beget i altars gòtics i barrocs. Aban, al llogaret de Rocabrúna, hi ha també una església romànica i restes de l'antic castell.

La segona ruta segueix la vall del Ritort fins al seu naixement, als vessants sud-orientals del Costabona i troba, en un paisatge muntanyenc més suau, de prats verdejants, el poblet de Molló, amb la bella església de Santa Cecília. Tornant a la carretera comarcal 151 podem seguir el camí tradicional que, pel Coll d'Ares, comunica el Ripollès amb el Vallespir.

Al sector nord-occidental dels Pirineus ripollencs trobem la gran Vall de Ribes, també a la zona axial, que té per eix principal el Freser, afluent del Ter, que neix al puig de Bastiments i rep, entre altres afluents, el riu Núria i el Rigard. El camí d'accés des de Ripoll és la carretera N-152 que després continua cap a Puigcerdà. En primer lloc hi ha el poble de Campdevànol. Una excursió lateral, cap a l'esquerra, ens porta a Gombren, poblet situat sota la bella església romànica de Montgrony. Ara bé, seguint de nou la ruta principal arribem a Ribes de Freser, capital històrica de la vall, que constitueix un vital centre de serveis. És característica del terme de Ribes l'abundància d'aigües, procedents dels tres rius que conflueixen a la vila (Freser, Rigard i Segadell) i de les innumbrables fonts a les quals s'afegeixen les del terme veí de Campelles. De Ribes, on hi ha l'estació de ferrocarril de Barcelona a Puigcerdà, surt el cremallera a Núria, que té parada a Queralbs.

Ribes de Freser és la porta de diverses valls pirinenques que ofereixen grans possibilitats als esports de muntanya.

Vall de Núria, aprendre a esquiar. L'indret més visitat d'aquest sector és sens dubte la Vall de Núria, a la qual dona nom el santuari de Núria, centre de devoció molt popular a tot Catalunya. L'actual santuari és situat en un replà de l'alta vall del riu Núria, en un indret d'espectacular bellesa que inspirà un poema de Joan Maragall. El complex de la Vall de Núria es complementa amb instal·lacions d'allotjament i excel·lents serveis. Davant l'ermita hi ha un estany artificial, construït en 1959, i a sobre, l'estació d'esquí alpí de la vall de Núria, amb cotes de 1.960 m a 2.270 m i pistes de diversa dificultat. Fins i tot hi ha una zona de debutants exclusiva per a facilitar l'aprenentatge amb la màxima seguretat i comoditat. És l'única estació del país inaccessible amb cotxe, només amb ferrocarril. La inauguració del cremallera l'any 1931 permet d'arribar-hi ràpidament i còmoda tant a l'hivern com a l'estiu; tan sols l'espectacularitat del recorregut ja en justifica l'ascensió. L'estació d'esquí té 5 remuntadors per a 3 pistes verdes, 3 de blaves, 3 de vermelles i 2 de ne-

gres. Tots els serveis per a l'esquiador o simple visitant són coberts, i amb escreix. A més, Campelles i Ribes de Freser agrupen l'oferta complementària d'allotjament. Altres activitats que s'hi poden practicar són el patinatge sobre gel, l'esquí de fons, l'escalada en gel i l'esquí de muntanya.

La història del santuari i de la devoció mariana que concita presenta algunes incògnites. La tradició parla de Sant Gil, un pastor que hauria fet la talla de la primitiva marededéu de Núria i que hauria viscut en aquesta vall cap a l'any 700. Més endavant, hom hi bastí una capella, antecessora de l'actual santuari. Des de llavors,

ARXIU

la vall i el santuari de Núria han rebut molts visitants i pelegrins atrets per la bellesa del paisatge o per devoció.

Entre les excursions més conegudes hi ha l'ascensió de Núria a Ulldeter i als pics d'Eina i de Noucreus. Des de Queralbs es pot seguir el curs alt del Freser enmig de gorges espectaculars fins a la confluència amb el torrent de Coma de Vaca, on hi ha el refugi d'aquest nom i una estació meteorològica; i des d'aquí es pot pujar al Bastiments i al pic de la Fossa del Gegant. Com a lloc d'escalada hi destaquen les roques de Totlomon, damunt la confluència dels rius Núria i Freser, al nord de Queralbs. Al torrent de l'Estremera, sota Queralbs, hi ha un seguit de coves d'interès espeleològic i, al nord-oest de Núria, les cascades i galeries subterrànies del forat de l'Embut.

Tornant a Ribes de Freser podem reprendre la carretera N-152, que segueix la vall del Rigard per un paisatge suau, voltat de boscos de roures i pins i de pastures; i un seguit de poblets bellíssims com Ventolà, Planoles, Fornells de la Muntanya i Toses.

Oriol Cortacans

Les imatges de la Cerdanya i el Ripollès són idònies per a qualsevol tipus d'esport de neu. Aquestes dues comarques tenen 15 estacions d'esquí i una variada gamma de serveis.